

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.25, maj 2025

Indledningen er redigeret af Agathe M. Hahn og Jon Tafdrup

Tilsyn ved prof. Jesper Høgenhaven

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

Indledning til

“Jordans Flod” , “Josvas Syn” og “Jericho”

ved Stine Kylsø Pedersen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Grundtvigs bibelhistoriske digtning
 - 2.1 Den typologiske tolkningsmodel
- 3 Indhold
 - 3.1 Jordans Flod
 - 3.2 Josvas Syn
 - 3.3 Jericho
- 4 Efterliv
- 5 Anvendt litteratur

1 Anledning

Tre digte under overskrifterne “Jordans flod”, “Josvas Syn” og “Jericho” udkom d. 26. september 1852 i *Dansk Kirketidende*. Digtene følger i kronologisk rækkefølge tekstforlægget i Josvabogen 3-6, der omhandler fortællingen om israelitternes overgang over Jordanfloden til erobringen af Jeriko.

Den bibelske kronologi er bemærkelsesværdig, idet Grundtvig med udgivelsen tager tråden op fra den ufuldendte afslutning på bind to af *Sang-Værk til den Danske Kirke* fra 1841. At få denne anden del af *Sang-Værk* færdiggjort havde været udfordret af

manglende motivation fra Grundtvigs side og resulterede i, at værkets sidste digt om Rahab, nr. 41 med førstelinjen “Der laae en Stad paa Marken”, ender med et komma og efter bare to verslinjer i stedet for fire som de foregående (læs mere om sagen [her](#)). Med udgivelsen af de tre digte fik Grundtvig derved fortsat den bibelske tidslinje, hvor han var nået til Jos 2, omhandlende fortællingen om Rahabs velvilje mod to israelitiske spioner.

2 Grundtvigs bibelhistoriske digtning

Gennem stort set hele sin forfattervirksomhed beskæftigede Grundtvig sig med at udarbejde rim og digte over bibelens tekster, og arbejdet blev i særlig grad båret frem af denne genres didaktiske fordele i undervisningssammenhænge (Bugge 1978, s. 42-47). I fortalen til sit første systematiske forsøg på at skabe en lærebog med bibelhistorie på vers, *Studier til en bibelsk Rimkrønike* (1828), gav Grundtvig indledningsvist udtryk for sin overbevisning om denne genres undervisningspotentiale: “At man lærer lettere Vers end ubunden Stiil, det er, saavidt jeg veed, den første [dvs. bedste] Bemærkning om Vers, jeg har læst [...] naar man i Skolen retter sig derefter, og finder Vers, som ei er værd at glemme, thi er de det, da læres de aldrig saa let” (Grundtvig 1828, s. 145).

Hensigten med den anden del af Sang-Værk var netop at skabe en større samling af digte med forlæg i de episke beretninger fra Bibelen som et middel til “at oplive Betragtningen af Guds underlige Gjerninger”, hvilket han forklarede B.S. Ingemann i et brev i september 1837 (Grundtvig & Ingemann 1882, s. 198). Værket skulle være et redskab til opvækkelsen af en levende kristentro. Med de tre digtes åbenlyse forbindelse til *Sang-Værk* med fortsættelsen af den bibelske tidslinje er det derfor nærliggende at konkludere, at de ligeledes blev skabt med formålet om at bistå det pædagogiske arbejde med at lære børn og unge den kristne tro at kende. Dette vidner digtenes videre liv også om.

2.1 Den typologiske tolkningsmodel

Måden hvorpå Grundtvig brugte den gammeltestamentlige tekst og dets motiver i digtene afspejler hans brug af den typologiske model. Her gengiver han først den gammeltestamentlige fortælling og fortolker teksten historisk eller bogstaveligt. Derefter omformer han teksten og skaber en forbindelse til den kristne forkyndelse og den kristne menigheds situation og virkelighed i sin samtid (Høgenhaven 2011, s. 62-63). Han behandler med andre ord Bibelen som en helhed, hvor der er en overordnet sammenhæng mellem skrifterne. De gammeltestamentlige begivenheder – der udspiller sig på et ydre plan – får en henvisende karakter, hvor det gamle Israel agerer forbillede for den kristne menighed – der eksisterer på et åndeligt plan – og derved skaber Grundtvig en forbindelse mellem fortid, nutid og evighed (jf. Høgenhaven 2011, s. 66; Rosendal 2006, s. 147). Rent stilistisk viser denne model sig f.eks. ved verbernes temporale skifte fra præteritum til præsens undervejs i de tre digte.

3 Indhold

3.1 Jordans Flod

Indledt af førstelinjen “Det var i Hvede-Høstens Tid”, beskriver “Jordans Flod” det israelitiske folks overgang over Jordan til det forjættede land og opførelsen af de 12 mindesten i Gilgal foranlediget af Josva, Moses’ efterfølger. Digtets 15 strofer strækker sig over Jos 3-4.

I den første halvdel gengives de bibelske begivenheder fra Josva-fortællingen med flere sammenlignende tilbageblik til den parallelle hændelse i 2 Mos 14, vandringen gennem det Røde Hav under Moses’ lederskab. I anden del fra strofe otte til digtets slutning overføres genfortællingen til samtiden, så de gamle israelitters situation omsættes til at passe ind i den kristne menigheds virkelighed, der foregår på et åndeligt plan: “Som Israel i Josvas Tid / Staaer nu Guds Folk i Aanden” (str. 8). Typologien kommer i særlig grad til udtryk i strofe 13, hvor Grundtvig sætter de fysiske elementer fra fortællingen op imod treheden af trosbekendelsen, dåben og nadveren: “De Stene tolv er *Troens Ord*, / Vor Jordans-Flod er *Daaben*, / Bag den med Herrens *Nadverbord* / Staaer Paradis os aaben!”.

3.2 Josvas Syn

Grundtvigs andet digt med førstelinjen “Josva gik i Palmelunden” på 13 strofer, skildrer Jos 5,13-15, som omhandler Josvas pludselige møde med Herrens hærfører.

I de første seks strofer af digtet beskriver Grundtvig, hvordan Josva går rundt i måneskinnet, og i en række erindringsglimt mindedes israelitternes indtagelse af Kana’an fyre år tidligere. Fra strofe syv til ni beskrives den egentlige hændelse om mødet mellem Josva og hærføreren i Jos 5,13-15. Derefter skifter digtet karakter i de resterende fire strofer, hvor Grundtvig udlægger Josvas perspektiv — eller syn — så det passer til en kristen kontekst, hvor “Løfte-Landet [det forjættede land] er Guds Rige, / Aandens Verden, her paa Jord” (str. 11). Valgmenighedspræst Uffe Hansen tolker denne del af digtet som en allegori over Grundtvigs egen kamp mod sine kirkelige modstandere (se Hansen 1966, s. 66).

3.3 Jericho

Det sidste digt i rækken, “Jericho” på 13 strofer, indledes af førstelinjen: “Jericho var en Stad saa fast”. Grundtvigs genfortælling fra strofe et-syv baserer sig hovedsageligt på Jos 6, som omhandler israelitternes erobring af Jeriko. Fra strofe otte vendes fortællingen til nutiden. Her omformer Grundtvig endnu engang de gammeltestamentlige motiver, hvor han bl.a. beskriver Jerikos mure som bygget “af Bogstavlav / og Kalken [er] Trykker-Sværte” (str. 10). Dette er nærliggende at tolke som symbolet på dem, der i Grundtvigs samtid dyrkede de “døde” bogstaver, f.eks. rationalisterne og den historiske bibelkritik. Det var en teologisk retning, der gik imod den opfattelse, Grundtvig havde om kristendommen som båret af ånden og det levende ord (Thaning 1981, s. 15). Her er det altså igen muligt at tolke digtets budskab i lyset af Grundtvigs egen position i den teologiske debat (Hansen 1966, s. 67-69).

4 Efterliv

Grundtvigs svigersøn, P.O. Boisen, udgav allerede året efter i 1853 en sangbog til skolebrug under titlen “Bibelske og Kirkehistoriske Psalmer og Sange for Skolen”, hvori en forkortet udgave af “Jordans Flod” og “Josvas Syn” indgik som henholdsvis nr. 27 og 26b med få ændringer og udeladelser. Ifølge forordet havde Grundtvig “velvilligen [...] givet sit Minde [dvs. samtykke] til at lade samle og udgive af hans trykte og utrykte Psalme-Arbejder, og til de Forandringer og Forkortelser, som maatte ansees tjenlige for Skolen” (Boisen 1853, s. V). Desuden påpegede Boisen, at indholdet i sangbogen “kan betragtes som et Udtog af ‘Sangværkets’ hidtil udkomne historiske [dvs. bibelhistoriske] Deel, og af Sammes Fortsættelse gennem den øvrige Bibelske og en Deel af Kirkens Historie” (Boisen 1853, s. V).

Få år før sin død i 1870 stod Grundtvig selv for et genoptryk af de tre digte med enkelte ændringer i form og indhold. De udkom i andet bind af den store salmesamling *Psalmer og aandelige Sange* med titlen: “Sang-Værk til Den Danske Kirke-Skole”. Hvor digtene under første udgivelse i *Dansk Kirketidende* fremstod ude af kontekst, blev de her som i Boisens udgivelse indplaceret i en samling bestående af bibelsk- og kirkehistorisk indhold, hvor den bibelske kronologi fortsattes efter Jerikos mures fald.

5 Anvendt litteratur

- Boisen, P.O. udg. (1853) *Bibelske og Kirkehistoriske Psalmer og Sange for Skolen*. København.
- Bugge, K. E. (1978) “Grundtvigs bibelhistoriske sange” i *Festskrift til Roar Skovmand 15. juli 1978. Årbog for Dansk Skolehistorie 1978*, s. 36-53. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1828) “Studier til en bibelsk Rimkrønike” i *Theologisk Maanedsskrift*, bind 13, s. 145-181. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1839-1841) *Sang-Værk til den Danske Kirke*, bind 2, hæfte 1-2. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1870) “Sang-Værk til Den Danske Kirke-Skole”, bind 2 i *Psalmer og aandelige Sange* (1868-1881). København.
- Grundtvig, N.F.S. & B.S. Ingemann (1882) brev fra Grundtvig til Ingemann, 22. september 1837. *Grundtvig og Ingemann. Brevvexling 1821-1859*, udg. Svend Grundtvig. København.
- Hansen, Uffe (1966) *Grundtvigs Salmedigtning. Dens Historie og Indhold III. 1851-1872*. København.
- Høgenhaven, Jesper (2011) “Grundtvig som fortolker af Det Gamle Testamente” i *Grundtvig-Studier*, 62(1), 51–80.
- Rosendal, Bent (2006) “Grundtvig forkynnder Israels historie” i *Dansk Teologisk Tidsskrift*, nr. 69, s. 144-156. Frederiksberg.

- Thaning, Kaj (1981). "Den 'mageløse opdagelse's tilblivelse" i *Grundtvig-Studier*, 33(1), 7–29.